

Temps de filats, cadenes i pells de mandarina

Tot havia començat per la brossa que alguns deixaven a l'ombra del pi i perquè L'Evarist s'estava afartant d'haver de retirar constantment brossa a l'ombra del seu pi. Abominava de les burilles, les clofolles de festucs, els embolcalls de brioixeria i les llaunes rebregades, tot i que res no l'encenia tant com les pells de mandarina. Les pells de mandarina, deia, eren els cagallons de la gent sense sentit comú, els que consideraven les restes orgàniques com una donació al medi.

La singularitat del pi havia atret a excursionistes i consumidors de paisatges. N'admiraven la condició solitària, el fet que s'hagués establert com per art de màgia al bell mig d'un turó pelat. N'admiraven la forma atípica: més propens a l'amplada que no pas a l'alçada, de pota curta i ben falcada, amb la capçada exquisidament arrodonida i un tronc xato que es ramificava ben arran de terra, com si un rampell de timidesa precoç n'hagués cohibit la primera estirada. Les branques es desplegaven sinuosament, entortolligant-se les unes amb les altres, maldant per obrir-se pas enmig d'un garbuix vegetal intransitable, cercant una ínfima porció de llum i d'oreig. Quan era temps de floració, també els esquiroles s'hi aparellaven.

De mica en mica, l'Evarist va anar reaccionant a tanta brossa i a tanta afluença. Als accessos principals hi va instal·lar cadenes, filats i advertències. Als corriols secundaris hi alçava murs de pedra. Però els murs apareixien tombats, les cadenes tallades i les advertències ratllades. L'estira i arronsa entre barreres i sabotatges es va allargar uns quants mesos, fins que una acampada nocturna va portar el conflicte a una fase més aspra. Qui hagués pernoctat dessota el pi no s'havia dignat ni a remullar les brases ni a recollir les espines de la sardinada. La foguera havia socarrimat algunes arrels

superficials i branques de la part baixa. Uns danys anecdòtics per a un arbre adaptat als medis hostils, resistent a les sequeres, als incendis, fins i tot a les pluges de cendres i els gasos tòxics de les emanacions volcàniques. L'Evarist mai no havia arribat a esbrinar els motius pels quals un pi canari havia arrelat a més de dos mil quilòmetres del seu hàbitat. Algú es devia haver pres la molèstia de transportar un plançó des de les Canàries fins a aquell turó peninsular. Però els noms i els cognoms i les raons s'havien perdut. El pi de l'Evarist era l'urna d'una raó que una vegada havia sigut. Probablement una raó forta. I per respecte a aquella raó forta d'un desconegut, l'Evarist havia fet un jurament igualment fort i irrevocable: mai més cap foguera.

Amb claus de mig pam hi va clavar un rètol inamovible de propietat privada. La resina supurava per les ferides de l'escorça i l'Evarist l'eixugava curosament amb el mocador. Els dies següents va projectar encara més barreres, va electrificar tanques i va contractar a l'Armando, un pastor busca-raons a qui va encomanar una missió específica: encerclar el pi amb el ramat, convertir els prats en zones de pastura, escometre als excursionistes, fer-los l'experiència menys agradable. Aconseguir que el pi, deia l'Evarist, no valgués la pena. Però el ramat va anar reemplaçant la malesa per una catifa verda, embellint encara més l'entorn, fent-lo encara més pintoresc, i l'Armando es va anar convertint en un atractiu més del paisatge, un personatge carismàtic i adorat per tothom. I aquells temps en què s'havia estat dedicant a encalçar i amonestar excursionistes passarien ben aviat a formar part del record.

I va ser just aleshores, enmig d'una fase de relativa calma i amb el conflicte aparentment estabilitzat, quan va començar a córrer la brama: l'Evarist, deien, estava decidit a tallar el pi. Els activistes es van afanyar a desplegar-hi una gran pancarta. La pancarta deia: Vull viure. I la fotografia del pi i els activistes i la pancarta es va publicar als mitjans

locals i provincials. Finalment hi van haver d'intercedir les autoritats. El poble en reclamava la propietat afectiva. L'Evarist en reclamava la propietat efectiva. No hi va haver entesa. I el pi es va posar encara més de moda. Tot sovint hi pujaven grups organitzats per gaudir d'un pisolabis i de les meravelloses postes de sol. No demanaven permisos perquè pregonaven la idea del bé comú de la natura: ningú no tenia cap dret a apropiarse dels espectacles naturals i a ningú no se li podien exigir permisos per gaudir-ne. Menjaven coca i fuet i es banyaven a la llum càlida dels crepuscles. Alguns capvespres d'estiu sojornaven sota el pi amb guitarres i càntics. Les parelles més predisposades hi feien l'amor i penjaven els preservatius de les branques. Els preservatius i els capolls de la processonària decoraven el pi com una garlanda nadalenca. Al tronc hi havia les restes del rètol de propietat privada que l'Evarist hi havia clavat temps enrere i que algú s'havia dedicat a castigar a cops de roc. La resina vora les ferides ja s'havia ressecat. Aquell estiu de calorades infernals l'Evarist va sortir poc de casa, es deia que la seva salut s'estava deteriorant, que menjava i vivia a l'ombra del rebost. Dels preservatius penjats al pi, el sol en va fer crostes. I les crostes se les va endur el vent. El ramat de l'Armando pasturava cards i rostolls. A mitjans d'agost ja s'estava cremant tot. Un ponent encabritat atiava els incendis i arrossegava el fum i les cendres i la desolació de la màquia calcinada. L'Evarist va morir un dia de cel rogenç, de sol enterbolit i d'un ambient com de fi dels temps. La mica de família que li quedava va liquidar el tràmit del funeral i es va enroscar en una espiral de litigis i controvèrsies per la propietat.

I aleshores, un cop mort l'Evarist, l'interès pel pi va anar decaient gradualment. I els murs van tendir a ajaure's, els filats a desconjuntar-se, i les advertències van anar prescrivint a la intempèrie. D'aquells temps de filats, cadenes i pells de mandarina

només en quedarien quatre restes mal comptades i l'espantaocells que l'Armando havia plantat al cim del turó just abans d'anar-se'n amb el ramat cap a una altra banda. L'havia vestit amb la indumentària de pastor, sense escatimar cap element, i li havia dibuixat un rictus horrible que pretenia ser un somriure. Al cap d'un temps, la palla ja vessava pels esquïnços i la roba es veia un xic destenyida, però ni les humitats de la tardor, ni les fredorades de l'hivern, ni les inclemències intemporals havien aconseguit fer-li més mal. Ara, que per fi ja és primavera i el pi ha iniciat la floració, els esquiroles saltironegen per les branques i els excursionistes comencen a aventurar-se i l'espantaocells de l'Armando es manté encara ferm i tibet, amb els braços còmodament estintolats al bastó de menar el ramat.